

**Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy trzeciej IV Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Integracyjnymi
im. B. Krzywoustego – **ZAKRES PODSTAWOWY****

Wymagania na poszczególne oceny				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
2	3	4	5	6
I. Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski				
Uczeń: · podaje wartość powierzchni Polski oraz długość granic · wymienia i wskazuje na mapie państwa graniczące z Polską · wskazuje współrzędne geograficzne najdalej wysuniętych punktów · wymienia obszary morskie wchodzące w skład terytorium Polski · wymienia na podstawie mapy tematycznej jednostki tektoniczne Europy · podaje przykłady państw europejskich, które leżą w obrębie różnych struktur geologicznych · przedstawia podział dziejów Ziemi na ery i okresy · przedstawia podział surowców mineralnych	Uczeń: · prezentuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego Polski · przedstawia podział Polski na regiony fizycznogeograficzne i wskazuje te regiony na mapie · prezentuje na podstawie mapy geologicznej przebieg strefy T–T na obszarze Europy · podaje przykłady ważnych wydarzeń geologicznych charakterystycznych dla każdej ery · wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych zasobów surowców mineralnych w Polsce · wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w regionie, w którym mieszka · odczytuje informacje z krzywej hipsograficznej Polski	Uczeń: · przedstawia charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski · wymienia i wskazuje na mapie jednostki tektoniczne występujące na obszarze Polski oraz regionu, w którym mieszka · omawia na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski · omawia znaczenie gospodarcze głównych zasobów surowców mineralnych Polski · przedstawia cechy rzeźby terenu Polski i jej pasowy układ · opisuje na podstawie infografiki formy rzeźby polodowcowej	Uczeń: · opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy charakterystyczne terytorium oraz granic Polski · omawia na podstawie tabeli i mapy tematycznej główne cechy budowy platformy wschodnioeuropejskiej · omawia na podstawie map geologicznych i różnych źródeł informacji ważniejsze wydarzenia geologiczne we własnym regionie · wyjaśnia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia surowców mineralnych w Polsce · omawia wpływ budowy geologicznej na	Uczeń: · ocenia konsekwencje położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski · charakteryzuje na podstawie informacji z różnych źródeł dowolny makroregion w Polsce · opisuje na podstawie mapy tektoniczno-geologicznej Europy budowę geologiczną Polski na tle europejskich jednostek geologicznych · omawia skutki orogenezy hercyńskiej w Europie · wyjaśnia geologiczne uwarunkowania tworzenia się i występowania surowców energetycznych · identyfikuje związki pomiędzy budową geologiczną Polski i własnego regionu a głównymi

· wymienia nazwy surowców mineralnych i ich występowanie w regionie, w którym mieszka · wymienia cechy ukształtowania powierzchni Polski · określa, w którym pasie rzeźby terenu jest położony region zamieszkania · wymienia czynniki wpływające na klimat Polski · wymienia termiczne pory roku · podaje na podstawie mapy tematycznej długość okresu wegetacyjnego i jego zróżnicowanie w Polsce · wskazuje na mapie wybrane rzeki Polski i podaje ich nazwy · podaje na podstawie mapy główne cechy sieci rzecznej w Polsce · wymienia największe i najgłębsze jeziora w Polsce i wskazuje je na mapie · wymienia na podstawie mapy największe sztuczne zbiorniki wodne w Polsce · wyjaśnia znaczenie terminu <i>jeziorność</i> · określa położenie Morza Bałtyckiego · charakteryzuje linię brzegową Morza Bałtyckiego	· wymienia na podstawie mapy zlodowacenia w Polsce i ich zasięgi · omawia na podstawie map klimatycznych i klimatogramów cechy klimatu Polski · wymienia masy powietrza kształtujące warunki pogodowe w Polsce · wskazuje obszary nadwyżek i niedoborów wody w Polsce · wymienia główne cechy sieci rzecznej w Polsce · wymienia zalety śródlądowego transportu wodnego · omawia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie jezior w Polsce · wskazuje na mapie ogólnogeograficzne przykłady poszczególnych typów jezior · omawia czynniki wpływające na temperaturę wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego · wskazuje najbardziej i najmniej zasolone rejony Morza Bałtyckiego	· omawia zróżnicowanie przestrzenne temperatury powietrza, opadów atmosferycznych i okresu wegetacyjnego w Polsce · porównuje na podstawie mapy klimatycznej zimowe i letnie temperatury powietrza w Polsce · przedstawia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach Polski · opisuje asymetrię dorzeczy Wisły i Odry oraz wyjaśnia jej przyczynę · porównuje na podstawie fotografii i planów jeziora morenowe i rynnowe oraz podaje ich przykłady · opisuje funkcje sztucznych zbiorników wodnych · podaje przyczyny różnego zasolenia wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego · opisuje florę i faunę Morza Bałtyckiego · omawia formy ochrony Morza Bałtyckiego	· ukształtowanie powierzchni Polski · charakteryzuje poszczególne pasy ukształtowania powierzchni Polski · wykazuje wpływ czynników klimatotwórczych na klimat w Polsce · ocenia gospodarcze konsekwencje długości trwania okresu wegetacyjnego w różnych regionach Polski · podaje skutki niedoboru wody w wybranych regionach kraju · omawia główne typy genetyczne jezior · omawia znaczenie przyrodnicze, społeczne i gospodarcze (w tym turystyczne) jezior i sztucznych zbiorników w Polsce · ocenia stan środowiska przyrodniczego Bałtyku	· cechami ukształtowania powierzchni · porównuje ukształtowanie powierzchni w pasie nizin i pasie pojezierzy oraz wyjaśnia przyczyny tych różnic · przedstawia charakterystykę klimatologiczną wybranego regionu · dokonuje na podstawie informacji z różnych źródeł analizy zasobów wodnych w swoim regionie · przedstawia perspektywy rozwoju żeglugi śródlądowej w Polsce · wyjaśnia, dlaczego północna część Polski ma większą jeziorność niż reszta kraju · omawia działania, które przyczyniają się do poprawy środowiska przyrodniczego wód Bałtyku
---	--	--	--	--

· wskazuje na mapie główne zatoki, wyspy i cieśniny Morza Bałtyckiego				
II. Ludność i urbanizacja w Polsce				
Uczeń: · podaje aktualną liczbę ludności w Polsce · wskazuje na mapie województwa i ich stolice · wymienia województwa o wysokim i niskim współczynniku przyrostu naturalnego · podaje cechy piramidy wieku i płci ludności Polski · podaje aktualną wartość wskaźnika gęstości zaludnienia w Polsce · wymienia na podstawie mapy gęstości zaludnienia regiony silnie i słabo zaludnione · wymienia obszary o dodatnim i ujemnym współczynniku salda migracji wewnętrznych w Polsce · wymienia największe skupiska Polonii na świecie · posługuje się terminami: <i>aktywny zawodowo, bierny zawodowo, bezrobotny, stopa bezrobocia</i> · wyjaśnia znaczenie terminu <i>współczynnik aktywności zawodowej</i>	Uczeń: · podaje przyczyny wyludniania się określonych regionów Polski · wymienia poszczególne szczeble podziału administracyjnego Polski · oblicza współczynnik przyrostu naturalnego · porównuje na podstawie wykresu średnią długość życia Polek i Polaków · podaje przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia ludności w Polsce · omawia zróżnicowanie przestrzenne współczynnika salda migracji wewnętrznych w Polsce · podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce · wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności · podaje różnice między miastem a wsią · prezentuje na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce · wymienia główne funkcje miasta i podaje ich przykłady · charakteryzuje osadnictwo wiejskie w Polsce	Uczeń: · omawia na podstawie wykresu zmiany liczby ludności Polski · analizuje zmiany liczby ludności w miastach i na wsiach · omawia na podstawie mapy cechy podziału administracyjnego Polski · analizuje na podstawie wykresu zmiany współczynnika przyrostu naturalnego ludności w Polsce · podaje przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa · wymienia główne bariery osadnicze na obszarze Polski · omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce · wyjaśnia zmiany kierunków migracji wewnętrznych w Polsce · podaje główne kierunki współczesnych emigracji Polaków · oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego · analizuje na podstawie danych statystycznych strukturę zatrudnienia w Polsce · porównuje strukturę zatrudnienia we własnym województwie ze strukturą zatrudnienia w Polsce	Uczeń: · wyjaśnia przyczyny zmian liczby ludności Polski w latach 1946–2019 · omawia na podstawie mapy zmiany liczby ludności w poszczególnych województwach · przedstawia konsekwencje zmian liczby ludności Polski · przedstawia zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego według województw · omawia przyczyny małej liczby urodzeń w Polsce · omawia główne cechy struktury demograficznej Polski według płci i wieku · omawia na podstawie map tematycznych wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozmieszczenie ludności w Polsce · przedstawia pozytywne i negatywne skutki migracji zagranicznych Polaków	Uczeń: · omawia przyczyny zmian liczby ludności w swoim województwie w XXI w. · prognozuje skutki współczesnych przemian demograficznych w Polsce dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju · wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski · omawia skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce · opisuje przykłady wpływu ruchów migracyjnych na rozmieszczenie ludności w Polsce · wykazuje zależność struktury zatrudnienia od poziomu rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów w naszym kraju · omawia sytuację na rynku pracy we własnej miejscowości (gminie, powiecie)

· wymienia ekonomiczne grupy wiekowe ludności · wymienia podstawowe jednostki osadnicze · posługuje się terminem <i>wskaźnik urbanizacji</i> · podaje nazwy największych miast Polski · podaje przykłady aglomeracji monocentrycznych i policentrycznych w Polsce · wymienia województwa wysoko i nisko zurbanizowane		· określa przyczyny bezrobocia w Polsce · omawia najważniejsze cechy sieci osadniczej Polski · przedstawia czynniki rozwoju miast · opisuje współczesne funkcje wsi	· analizuje przyrost rzeczywisty ludności Polski w przedziale czasowym · porównuje na podstawie wykresu współczynnik aktywności zawodowej Polski z wartościami dla wybranych krajów · wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności Polski · omawia zróżnicowanie przestrzenne stopy bezrobocia w Polsce · analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i podaje przyczyny jego zróżnicowania · charakteryzuje czynniki wpływające na współczesne przemiany polskich miast · omawia przyczyny zmian w osadnictwie wiejskim w Polsce	· określa wpływ przemian społeczno-gospodarczych na procesy urbanizacyjne i osadnictwo wiejskie w Polsce
--	--	--	---	--

III. Gospodarka Polski

Uczeń: · wymienia na podstawie mapy obszary o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce · wyjaśnia znaczenie terminu <i>rolnictwo ekologiczne</i>	Uczeń: · przedstawia regionalne zróżnicowanie przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa w Polsce · prezentuje na podstawie wykresu strukturę wielkościową	Uczeń: · omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce · analizuje udział i miejsce Polski w produkcji wybranych artykułów rolnych w Unii Europejskiej	Uczeń: · ocenia przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa we własnym regionie · charakteryzuje wybrane regiony rolnicze w Polsce · wskazuje cele certyfikacji i nadzoru żywności	Uczeń: · analizuje wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na możliwości przemian strukturalnych w rolnictwie Polski
--	---	---	--	---

· wymienia mocne i słabe strony rolnictwa ekologicznego · podaje liczbę gospodarstw ekologicznych w poszczególnych województwach · wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system wolnorynkowy, prywatyzacja</i> · wyjaśnia znaczenie terminu <i>innowacyjna gospodarka</i> · wymienia główne działy i wyroby przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce · wymienia najważniejsze rodzaje transportu w Polsce · wyjaśnia znaczenie terminów: <i>węzeł transportowy, terminal transportowy</i> · wymienia główne węzły i terminale transportowe w Polsce · wymienia najważniejsze porty handlowe, pasażerskie i rybackie w Polsce · wymienia towary przeładowywane w polskich portach handlowych · wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Polski · wyjaśnia znaczenie terminu <i>infrastruktura turystyczna</i>	· gospodarstw rolnych w Polsce · omawia cechy systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce · porównuje na podstawie wykresu liczbę gospodarstw ekologicznych oraz powierzchnię ekologicznych użytków rolnych w Polsce · omawia cechy polskiego przemysłu przed 1989 r. · podaje cechy przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce · omawia zróżnicowanie przestrzenne gęstości dróg według województw w Polsce · wskazuje na mapie Polski główne drogi wodne – rzeki, kanały · wymienia warunki rozwoju transportu wodnego · przedstawia cechy polskiej gospodarki morskiej · wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> · wymienia główne rodzaje zabytków kultury materialnej i niematerialnej	· przedstawia przyczyny rozwoju rolnictwa ekologicznego · przedstawia i rozpoznaje oznakowanie żywności ekologicznej · podaje przyczyny przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. · omawia zmiany zatrudnienia w przemyśle według sektorów własności w Polsce · przedstawia rozmieszczenie ośrodków przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce · podaje przyczyny zmian w polskim transporcie · omawia zróżnicowanie sieci kolejowej w Polsce · charakteryzuje transport lotniczy w Polsce · porównuje na podstawie mapy ruch pasażerski w polskich portach lotniczych · omawia współczesne znaczenie morskich portów pasażerskich w Polsce · omawia strukturę przeładunków w głównych portach handlowych Polski · przedstawia czynniki warunkujące rozwój turystyki w Polsce	· produkowanej w ramach systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce · charakteryzuje skutki przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. · omawia na podstawie informacji z różnych źródeł wartość nakładów na działalność badawczo-rozwojową oraz ich dynamikę w Polsce · uzasadnia potrzebę rozwijania nowoczesnych działów przemysłu · przedstawia przyczyny nierównomiernego rozwoju sieci kolejowej w Polsce · omawia rolę transportu w krajowej gospodarce · określa rolę transportu przesyłowego dla gospodarki Polski · charakteryzuje przemysł stoczniowy w Polsce · przedstawia stan rybactwa i przetwórstwa rybnego w Polsce · omawia znaczenie infrastruktury turystycznej i dostępności komunikacyjnej dla rozwoju turystyki · omawia rolę turystyki w krajowej gospodarce	· przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce · ocenia wpływ przystąpienia Polski do Unii Europejskiej na rozwój przemysłu w naszym kraju · przedstawia hipotezy dotyczące perspektyw rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce · omawia znaczenie głównych węzłów i terminali transportowych w gospodarce kraju · opisuje specjalizacje polskich portów morskich · określa perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce · określa znaczenie lotnictwa w komunikacji krajowej i międzynarodowej · wykorzystuje mapę i odbiornik GPS do opisanie atrakcji turystycznych na wybranej trasie
--	--	---	---	--

		· prezentuje na podstawie mapy zagospodarowanie turystyczne w różnych regionach Polski	· ocenia walory przyrodnicze i kulturowe dla rozwoju turystyki wybranego regionu w Polsce	
IV. Stan środowiska i jego ochrona w Polsce				
Uczeń: · wymienia źródła zanieczyszczeń powietrza w Polsce · podaje przyczyny powstawania smogu · wymienia miasta w Unii Europejskiej najbardziej zanieczyszczone pyłami · wymienia rodzaje odpadów stanowiące zagrożenie dla środowiska · wyjaśnia główne motywy ochrony przyrody w Polsce · wymienia formy ochrony przyrody w Polsce · podaje na podstawie danych statystycznych liczbę obiektów będących poszczególnymi formami ochrony przyrody	Uczeń: · przedstawia wielkość emisji ważniejszych zanieczyszczeń powietrza w Polsce · podaje przyczyny zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych · wskazuje na mapie przykłady parków narodowych, krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu w Polsce	Uczeń: · charakteryzuje na wybranych przykładach zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w Polsce · przedstawia konsekwencje emisji zanieczyszczeń powietrza · wymienia przyczyny degradacji gleb · opisuje walory wybranych parków narodowych · wymienia proekologiczne działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego	Uczeń: · wymienia sposoby ograniczenia zanieczyszczenia atmosfery · analizuje produkcję odpadów przemysłowych i komunalnych w Polsce według województw · wyjaśnia różnice w sposobie ochrony przyrody w parkach narodowych i rezerwatach przyrody · wymienia przykłady współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony przyrody	Uczeń: · wykorzystuje aplikację GIS do analizy stanu zanieczyszczenia powietrza w swoim regionie · uzasadnia konieczność podejmowania globalnych działań na rzecz ochrony atmosfery · uzasadnia konieczność własnych działań na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego